

Gweithgaredd 7: Prydain a Cholled Etifeddol - Rhan 1

Geirfa¹

Gwersyll crynhoi: Ledled Ewrop a feddiannwyd gan yr Almaenwyr, sefydlodd y Natsïaid wersylloedd i gadw ac, os oedd angen, i ladd gelynion y wladwriaeth fel y'u gelwir, gan gynnwys Iddewon, Sipsiwn, gwrthwynebwyd gwleidyddol a chrefyddol, aelodau o'r Gwrthsafiad cenedlaethol, gwrywgydwyr, ac eraill. Roedd cyfnod carchar mewn gwersyll crynhoi yn ddiderfyn, nid oedd yn gysylltiedig â gweithred benodol, ac nid oedd yn destun unrhyw adolygiad barnwrol. Yn ogystal â gwersylloedd crynhoi, roedd y gyfundrefn Natsïaidd yn rhedeg sawl math arall o wersylloedd gan gynnwys gwersylloedd llafur, gwersylloedd tramwy, gwersylloedd carcharorion rhyfel, a chanolfannau lladd.

Holocost: Yr Holocaust oedd erledigaeth systematig a difa Iddewon Ewropeaidd, wedi'i noddi gan y wladwriaeth, gan yr Almaen Natsïaidd a'i chydweithredwyr rhwng 1933 a 1945. Iddewon oedd y prif ddiodefwr. Cafodd chwe miliwn o Iddewon eu llofruddio.

Kindertransport (Cludiant Plant): Dyma oedd enw anffurfiol cyfres o ymdrechion rhwng 1938 a 1940 a ddaeth â phlant Iddewig o diriogaeth oedd wedi'u rheoli gan y Natsïaid i ddiogelwch. Anfonodd rhieni Iddewig eu plant ar gludiant oedd wedi'i drefnu i fyw mewn cartrefi plant, gyda theuluoedd maeth neu gyda pherthnasau pell ym Mhrydain Fawr, yr Iseldiroedd, neu Ffrainc. Daeth ymdrechion Kindertransport â thua 10,000 o blant i ddiogelwch ym Mhrydain Fawr.

Kristallnacht: Cyfeirir ati fel arfer fel y 'Noson o Wydr Toredig'. Dyma'r enw a roddid i bogrom treisgar gwrth-Iddewig 9-10 Tachwedd 1938. Wedi'i ysgogi'n bennaf gan swyddogion y blaid Natsïaidd a'r SA (Cyrchfilwyr Natsïaidd), digwyddodd y pogrom ledled yr Almaen Fe'i gelwir yn bennaf yn y Natsïaid Storm Troopers, Awstria oedd wedi'i chyfeddiannu, a rhanbarth Sudetenland yn Tsiecoslofacia.

Pogrom: Gair Rwsieg sy'n golygu 'creu hafoc, dymchwel yn dreisgar'. Yn hanesyddol, mae'r term yn cyfeirio at ymosodiadau treisgar, oedd fel arfer wedi'u trefnu, gan boblogaethau lleol nad oeddynt yn Iddewon ar Iddewon.

¹ United States Holocaust Memorial Museum, *Holocaust Encyclopaedia: Glossary* <<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/glossary>> [cyrchwyd 21 Mai 2022].